

STEP čili Platforma strategických technologií pro Evropu

Celý svět se stále intenzivněji žene za technologickou dominancí. Klíčem k technologickému pokroku jsou umělá inteligence, 5G sítě a zelené technologie. Unie v tomto kontextu uznává, že je zapotřebí solidní reakce. Evropská komise na to zareagovala v roce 2020 a zahájila strategii nazvanou Nová průmyslová strategie pro Evropu. Kam tím směřuje? Chce evropský průmysl změnit na ekologičtější a digitalizovanější a zlepšit jeho globální konkurenceschopnost. Také hodlá rozšířit průmyslovou a strategickou autonomii Unie.

Je potřeba si přiznat, že v kritických technologiích Unie za ostatními světovými aktéry, jako je Čína, zaostává. Komise se rozhodla řešit mezery, které má Unie v inovacích, ve výrobě i v zavádění těchto technologií. Proto navrhla, aby se zřídila Platforma pro strategické technologie pro Evropu, které se zkráceně říká STEP. Platforma STEP je šitá Evropě na míru tak, aby pokryla značné investiční potřeby průmyslových odvětví. Evropě má pomoci nejen, aby dohnala ty, kteří mají na světové úrovni vedoucí postavení, ale také aby se sama dostala do čela.

Posloucháte pořad Zvyšujeme laťku: Za lepší právní předpisy. V této epizodě zkoumáme Platformu pro strategické technologie pro Evropu. Budeme zkoumat, jak platforma STEP pomůže Unii dosáhnout širší suverenity, snížit její strategickou závislost a připravit půdu pro to, aby Unie v neustále se vyvíjejícím technologickém prostředí získala větší konkurenceschopnost i odolnost.

Státy po celém světě přijímají konkrétní opatření, která podporují průmyslovou odvětví, pokud usilují o dosažení nulových čistých emisí a o pokrok v digitálních technologiích. Kanada například v roce 2023 zavedla plán „Made in Canada“, který zahrnuje soubor nástrojů pro investice do čisté ekonomiky. Čína se mezitím ve světovém měřítku dostává na vedoucí pozici v ekonomické i technologické oblasti. Průmyslový plán „Made in China“ 2025 hodlá zvýšit konkurenceschopnost tím, že zlepšuje postavení země ve světové výrobě, vyvíjí nové technologie a snižuje závislost na zahraničních dodavatelích. Platforma Strategické technologie pro Evropu reaguje na tyto celosvětové plány. Má směřovat finance do projektů, které podporují vývoj a výrobu hlubokých a digitálních technologií. Mezi ně patří umělá inteligence a strojové učení, čisté technologie využívající obnovitelné zdroje energie, například solární a větrná energie, a biotechnologie, jako je třeba vývoj biofarmak. Platforma STEP je také navržena tak, aby zohlednila ekologickou a digitální transformaci. Má Unii pomoci snížit strategickou závislost a přispět tomu, aby byla technologicky soběstačnější a odolnější.

Jak bude Evropská unie tuto investiční iniciativu financovat? STEP má zaprvé použít stávající unijní nástroje, tedy přeprogramovat použití finančních prostředků, a zadruhé posílit rozpočet o dalších 10 miliard EUR. Potenciálně by celkové investice prostřednictvím platformy STEP mohly dosáhnout až 160 miliard eur. Návrh Komise vyzdvihuje, že použití především stávajících unijních fondů přináší tři klíčové výhody. Zaprvé je možné finanční prostředky vyplácet rychleji. Zadruhé se tak otevírá více možností, jak zdroje financování kombinovat. A v konečném důsledku se finanční prostředky Evropské unie budou využívat účinněji. Tato kapitálová injekce je

zaměřena na strategické projekty, které podporují rozvoj digitálních a čistých technologií a biotechnologií s cílem řešit výzvy ekologické a digitální transformace.

Jedinečným rysem platformy STEP je tzv. „pečeť suverenity“. Jedná se o známku kvality, kterou Komise udělí projektům, které přispívají k tomu, aby byly dosaženy cíle platformy STEP. Není to jen jakási ochranná známka – je to nástroj, který má přilákat veřejné a soukromé investice. Další klíčovou složkou programu STEP je vytvoření „portálu suverenity“. Jedná se o veřejné internetové stránky, které poslouží jako most mezi potenciálními investory a projekty, které přispívají k ekologické a digitální transformaci v Unii. Stránky prezentují iniciativy, které jsou v souladu se strategickými cíli STEP a šíří informace o možnostech financování.

Návrh Komise na zřízení platformy STEP byl v Parlamentu přidělen Rozpočtovému výboru a Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku. Tyto výbory předložily zprávu, kterou Parlament přijal na svém druhém plenárním zasedání v říjnu 2023. Parlament vyjádřil politování nad tím, že Komise nedodržela svůj závazek v rámci pracovního programu na rok 2023, který zněl „vytvořit nový Evropský fond suverenity“. Parlament však uznal, že ačkoli program STEP má v navrhované formě omezený rozsah, mohl by rychleji přinést výsledky díky tomu, že využije stávající programy a vytvoří mezi nimi nové vazby.

Podle Parlamentu by měla platforma STEP v příštím rozpočtovém období sloužit jako zkušební verze pro skutečný komplexní fond suverenity.

Závěrem lze říci, že platforma STEP je více než jen mechanismus financování. Jedná se o strukturální řešení obrovských investičních potřeb evropských průmyslových odvětví. Podle názoru Komise společná průmyslová politika vyžaduje i společné evropské financování. Platforma STEP je krokem směrem k inovativnější, udržitelnější a soběstačnější Evropské unii. Pokud jde o budoucnost, STEP je předchůdcem širší iniciativy – Evropského fondu pro suverenitu. Zřízení tohoto fondu, jak navrhuje Evropská komise, by dále posílilo průmyslové kapacity Unie a přilákalo soukromé investice.

Tento pořad pro vás připravil Evropský parlament. Více informací najdete na internetových stránkách EP Think Tank.